

Tyngd på fyrsta stavingi i lånord

Sverre Stausland, Maria Evjen og Luca Lukas

Tyngd på norsk

Når me segjer ord med meir en éi staving på norsk, hev me tokken at ei av stavingane skil seg ut framum hina. Det er nokot med ljodgangen og ljodlengdi som gjerer at me tykkjer det ligg meir «tyngd» på denne stavingi. Her skal me ikkje ganga meir inn på dei ljodlagsdragi som gjev oss den tokken (sjå m.a. Sivertsen, 1967; Vanvik, 1979; Kristoffersen, 2000 um det). Spursmålet me skal sjá nærrare på i detta stykket, er kvar i ordet denne tyngdi ligg.

I norske ord ligg tyngdi mest stødt på fyrsta stavingi, sama kor langt ordet er. I ord med roti *eig-*, til dømes, ligg tyngdi jamt på denne stavingi (her merkt med trongt ljodstrik '): *éiga*, *éigar*, *éigarar*, *éigararne* (Aasen, 1864, s. 47). I ord som er samansette av fleire røter, ymsar det i målføri kvar tyngdi ligg. I sume målføre heiter det *kýrkjogard*, i andre *kýrkjogárd* (Aasen, 1864, s. 47, 120; Larsen,

---

Detta stykket byggjer på ein fyrelesnad me gav i lag med Janne Bondi Johannessen på stemno *Sluttseminar for LIA-prosjektet* i Trondheim 26/11 2019 (Stausland Johnsen o.a., 2019). Janne do 15/6 2020, fyrr en me tok til å skriva detta stykket. Difyre hev ikkje ho fenget høve til å sjá korkje rit elder uppkast, og med det kann ikkje ho standa andsvarleg fyre ihaldet elder ordlyden (sjá elles *Forskningssetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora*, s. 14–15). Starvet med stykket vart skift soleides: Sverre kom upp med granskingsspursmålet og etterrøknaden, og hev skrivet detta stykket. Maria og Janne sankade inn ord frå samningi og talde deim inn, og Maria skreiv upplegget til bolkarne *Innsanking og innteljing* og *Fundar*. Sverre skreiv desse bolkarne um, og hev elles gjort suma rettingar i innteljingi og handsamingi av tilfanget, men han hev inkje seet etter med heile etterrøknaden på nytt. Luca hev lagat karti. Takk til Gjert Kristoffersen og two unemnde felagar fyre merknader til eit uppkast av detta stykket, og til bokstyraren Thorgeir Holm fyre merknader til målföringi då stykket skulde setjast.

1913). I detta stykket skal me ikkje taka fyre oss slike samansette ord, men berre sjå på ord med éi ordrot.

I mange av dei utlendske måli norsk hev lånt ord frå, ligg ikkje tyngdi stødt på fyrsta stavingi. Eit spørsmål som kjem upp då, er kvat som hender når norske målføre låner eit ord der tyngdi ligg på ei onnor staving. I det norsk-danska talamålet er det velkjent at lånordi held på den tyngdleggingi dei hadde i det målet dei vart lantede frå (Brekke, 1881, s. 53; Næs, 1979, s. 81). Sidan me ikkje stødt kann vita kvat utlendskt mål dei norske målføri hev fenget eit lånord frå, elder kvat tid dei fekk ordet, lærte me lånordi i det norsk-danska talamålet standa fyre den utlendska tyngdleggingi her (Alnæs, 1925). Um ikkje annat vert sagt, skal me berre sjå på lånord der tyngdi ikkje ligg på fyrstestavingi i norsk-dansk, og det er slike ord me legg i nemningi *lånord* i detta stykket.

I dei norske målføri finn me at lånordi anten held på den utlendska tyngdleggingi, som i norsk-dansk, elder at dei er innhovde i den norske skipnaden og fær fyrstestavingstyngd. Eit lånord som *papir* fær då anten segnaden *papír*, som i norsk-dansk, elder vert norskat til *pápir* (Aasen, 1848, s. 71–72; 1864, s. 120; 1873, s. 565). Fyremålet med granskingi i detta stykket er å finna ut kvat målføre som vel kvat halvkor.

Målføremerke og kart

Um målføret flyt tyngdi i lånord fram til fyrsta stavingi elder ei, må gjelda fyre eit av dei allra mest kjende målføremerki i landet. Folk flest er jamnaste fullvisse um målføret på staden hev ávis elder *avís*, og oftaste veit dei vèl um hine målføri i landsluten hev det eina elder hitt. Av den grunn vert detta skilet ofta dreget fram når folk vil gjeva døme på korso målføri våre skilst åt, og detta måldraget vert jamt ettergjort når folk vil herma eit annat målføre.

Men endå um detta målføremerket er eit av dei mest kjende, finst det ikkje – etter det me veit – nokot målførekart som syner utbreidingsområdet av denne ovringsi. Um ein skal gruna på kvat det kann koma av, er nog grunnen til det at målføregranskurar hev voret mest forvitne etter korso talamåli hev vakset seg frå gamalnorsk. Sidan dei fleste lånordi med ei unorsk tyngdlegging er innkomne etter gamalnorsk tid, fell det ikkje inn under detta synmålet kvat som hender med dei ordi.

Dei målførekarti me hev, er fyre det mesta tylfte på innsankat tilfang etter ordskräi hans Johan Storm (Storm, [1884]; Hoff, 1960).

Denne ordskråi rømer ingi nye lånord som kunde ha havt ei unorsk tyngdlegging, og di kann ho ikkje leggja grunnen fyre eit målføre-kart fyre tyngdlegging i lånord.¹ Som Ingeborg Hoff skriv: «Lista set grenser for kva ein kan teikna kart over» (1960, s. 596). Skal ein laga kart med utsyn av denne ovrangi, må ein byggja på annat tilfang en det denne skråi gjev oss.

Påstand i bokheimen um tyngdlegging

Jamvel um ingi kart finst, er det ingen skort på påstand i bokheimen um utbreidingi av fyrstestavingstyngd i lånord. Sidan synmålet vårt her er på utbreidingi i landet, viser me berre til bøker um norske målføre ålmənt. Dei fleste nøgjer seg med å skriva at fyrstestavingstyngd i lånord er ei ovring i «austlendsk» elder «austnorsk», utan at skilgarden fyre ovrangi vert fastsett nokot grannare (Storm, 1908, s. 43; Christiansen, [1946–48], s. 29; Kolsrud, 1951, s. 11; Vigeland, 1995, s. 23; Papazian og Helleland, 2005, s. 17; Hanssen, 2010, s. 58–59; Mæhlum og Røyneland, 2023, s. 48).

Sume set fyrstestavingstyngd i samband med fyrstelekkstyngd i ljodfallsvaldet. Det ljodfallet me ber fram på eit ord som vert sagt fyre seg sjølv, vert i ei setning jamnaste boret fram i eit vald som er større en det eina ordet. Eit samband av eit segnord med eit medord er oftast eitt ljodfallsvald på norsk, og i mange norske målføre fær eit slikt ljodfallsvald tyngd på fyrste lekken, d.e. på segnordet, som i *tá-burt* (Alnæs, 1916, s. 98). Her ser sume eit samband millom fyrstelekkstyngd i slike ljodfallsvald og fyrstestavingstyngd i lånord. Dei læt um at dei målføri som hev *tá-burt*, hev fyrstestavingstyngd i lånord, og at dei målføri som hev *ta-búrt*, ikkje hev det (Jahr, 1990, s. 10; Skjekkeland, 1997, s. 31; Vaa, 2016, s. 22). Men desse two ovringarne svarar ikkje heilt ei til onnor. Til dømes er det målføre i Grenland som ikkje hev fyrstestavingstyngd i lånord, men som lika fullt hev fyrstelekkstyngd i ljodfallsvald (Dalene, 1953, s. 14, 24–25).

Anders Vaa nemner at fyrstestavingstyngd i lånord «sammen-faller ganske godt med skillet i tonegang», der vestlendsk hev høg ljodhøgd og austlendsk låg ljodhøgd (2016, s. 21–22). Men utbreid-ingi av ljodgangarne i norsk er kjend (Fintoft og Mjaavatn, 1980a,

1. Do er det nokot mange lånord i skråi. På fyrsta sido finn me i minsto *Pipar, Bekar* (§ 2), *Kopar* (§ 4), *Spegel* (§ 5), *Plass, Dans, Hanske, blank og krank* (§ 6), sjå *Torp* (1919) og *de Vries* (1962). Men dei er alle gamle lånord som fullt og heilt fylgjer norsk ljodskipnad og ljodvokster, og det er radt difyre dei er medtekne i skråi, må tru.

s. 71), og ho samsvarar ikkje med fyrstestavingstyngd i länord. Her hev målføri i Aust-Agder, du vil segja, låg ljodhøgd, men lika fullt ikkje fengen fyrstestavingstyngd i länord (Torp, 1986, s. 74, 77).

Sidst på lået Martin Skjekkeland um at utbreidningi av fyrstestavingstyngd i länord er fulllik utbreidningi av jamtyngdskipnaden (1997, s. 31). Målføret hev ein jamtyngdskipnad når endaljodet er veikt til -ə elder fell burt etter ei gammal lang rotstaving (*kasta* > *kastə/kast*), men ikkje veikt etter ei gammal stutt rotstaving (*vera* > *vera/vårə*). Men utbreidningi av jamtyngdskipnaden er velkjend (Larsen, 1897, s. 103; Hoff, 1960, s. 611), og samsvarar ikkje med utbreidningi av fyrstestavingstyngd i länord. Millom annat hev ikkje målføri i Sud-Austfold ein jamtyngdskipnad, men hev lika fullt fyrstestavingstyngd i länord (Fjeld, 1995, s. 10–11, 16).

Ei ny granskning av fyrstestavingstyngd i länord

Som gjenomgangen i fyrra bolken hev synt, synest det ikkje vera nokot annat måldrag i landet som samstavast med utbreidslo av fyrstestavingstyngd i länord. Skal ein finna ut kvar skilgardarne fyre denne ovrangi rettelega gjeng, lyt ein rökja etter på nytt. Ein utveg vore å saumfara bokheimen um norske bygdarmål og draga upp skilvargarne frå det tilfanget ein finn der (Nes, 1986). Ein vanske med den drivnaden er at mange målførebøker allfares ikkje nemner nokot um tyngdlegging i länord. Grunnen til det, må tru, er nog myket den same som at me ikkje hev nokot kart av denne ovrangi i dag og at slike länord ikkje er medtekne i ordskråi hans Storm (sjå sida 90–91). Difor kann det vera gagn i å hagnyta alt det ordtilfanget som finst på ljodbandi i LIA-samningi, som hev upptak frå til saman 1374 heimelsmenner frå 222 herad i Norig (Hagen o.a., 2021, s. 11). Røynet vårt her er di å sjå kor myket me kann få vita um utbreidslo av denne ovrangi når me søker gjennom denne samningi.

Framferd

Etter eige vit og tykke søkte me i LIA-samningi etter länord av retta gjerdi, og som me dømtade det var von um at slong holder ofta i rødor med både byfolk og bygdarfolk. Dei var serlega länord som endade med visse utlendske etterfeste som *-ikk* og *-sjon*, men òg andre ord som *avis*, *person* og månadsnamn. Eit upptal med dei ordi me søkte etter i samningi, stend nedanfyre.

- Månadsnamn (*april, august, namn på -ar, namn på -ber*)
- Ord på *-al* (*kommunal, lokal*)
- Ord på *-ett* (*asjett, billett, skjelett, toalett*)
- Ord på *-ikk* (*butikk, fabrikk, musikk, trafikk*)
- Ord på *-in* (*bensin, maskin*)
- Ord på *-sjon* (*auksjon, generasjon, operasjon, produksjon, stasjon, tradisjon*)
- Ord på *-ør* (*direktør, sjåfør*)
- Andre ord: *avis, person, telefon*

Innsanking og innteljing

Me sankade inn 1049 framburdar av dei eitt og tretti ordi upptalte ovanfyre. Fyre kvar talar talde me berre inn einn framburd fyre kvart ord. Um ein talar sagde *bénsin* tie skov, vart ordet *bénsin* med fyrstestavingstyngd dimed berre inntalt eitt skov fyre denne tala- ren. Undantaket var um ein talar ymsade i framburden sin, då talde me inn einn av kvar (d.e. einn *bénsin* og einn *bensín*). Detta var det berre eitt tilfelle av i tilfanget vårt. Um me ikkje greidde å høyra um ordet vart sagt med fyrstestavingstyngd elder ei, vart det ikkje medtalt. Det var i ollo eitt og tretti slike tilfelle. Lagt saman vart då 1018 framburdar inntalte frå 175 herad.²

Fundar

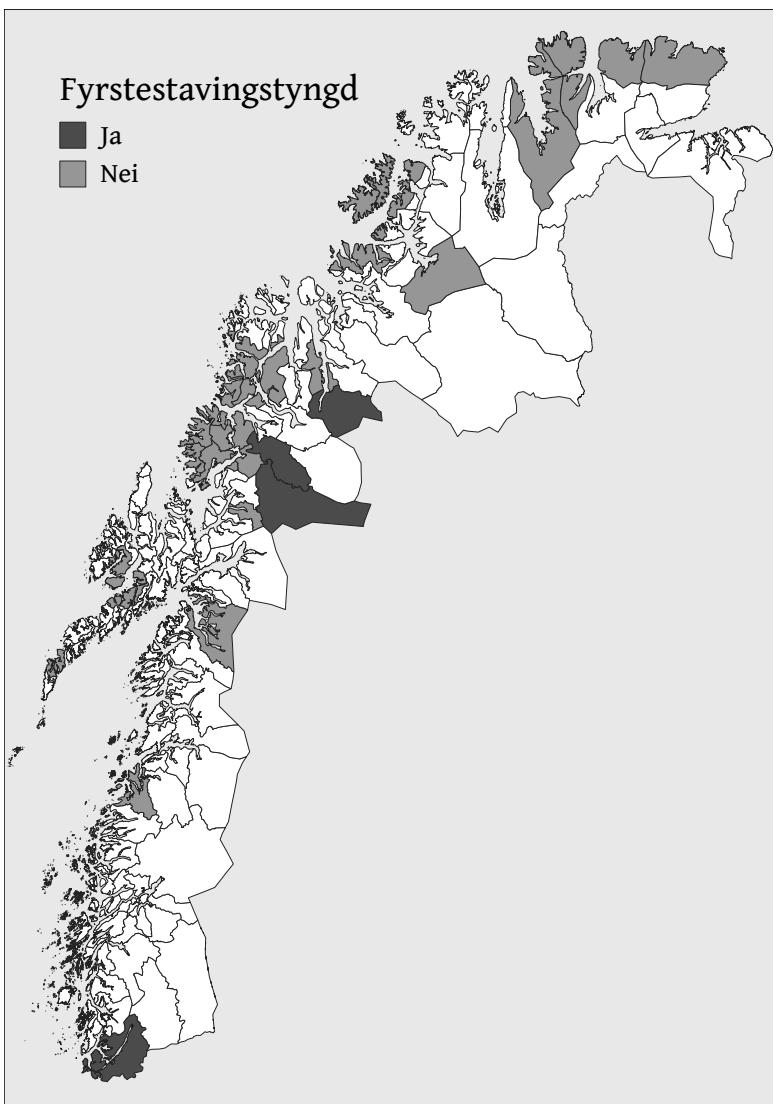
Kjennemerkjande kart

So myket me skulde få kjennemerkjande kart, merkte me fyre kvart herad um yvermengdi av framburdarne der hadde fyrstestavingstyngd elder ei. Me vilde vera trygge på at desse marki var sætande, og skilde di ut dei heradi som hadde opplysingar um minst try lánord. Sjau og femti herad hadde færre en try lánord, og då vart desse heradi ikkje medtalde. Då sit me etter med 118 herad. Kart 1 og 2 syner fram desse heradi.³

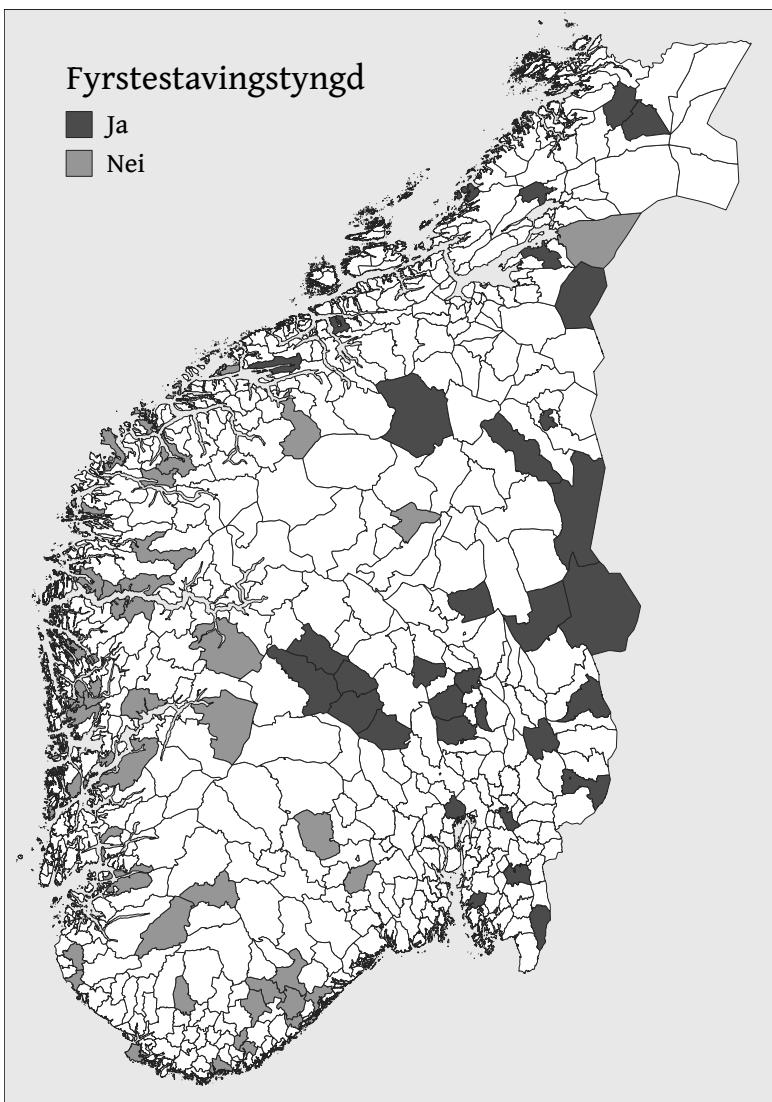
Som ventat syner karti at det er fyrstestavingstyngd i aust-norsk, og det tel med målføret i Indre Trums, der dei talar øyster-dalsmål (Larsen, 1897, s. 96; Reitan, 1928, s. 8, 26). Me merkar oss

2. I innteljingi vår hev me skrivet inn dei heradi som er uppførde under «Kommune 1960» i samningi. Men desse opplysingarne er ikkje allstødt retta, for samningi fører ofta upp dei heradsnamni som galdt etter alla heradssamanslåingarne på 1960-talet. Me hev rettat upp i desse opplysingarne i dei falli det hadde nokot å segja fyre karti, i samhøve med Juvkam (1999).

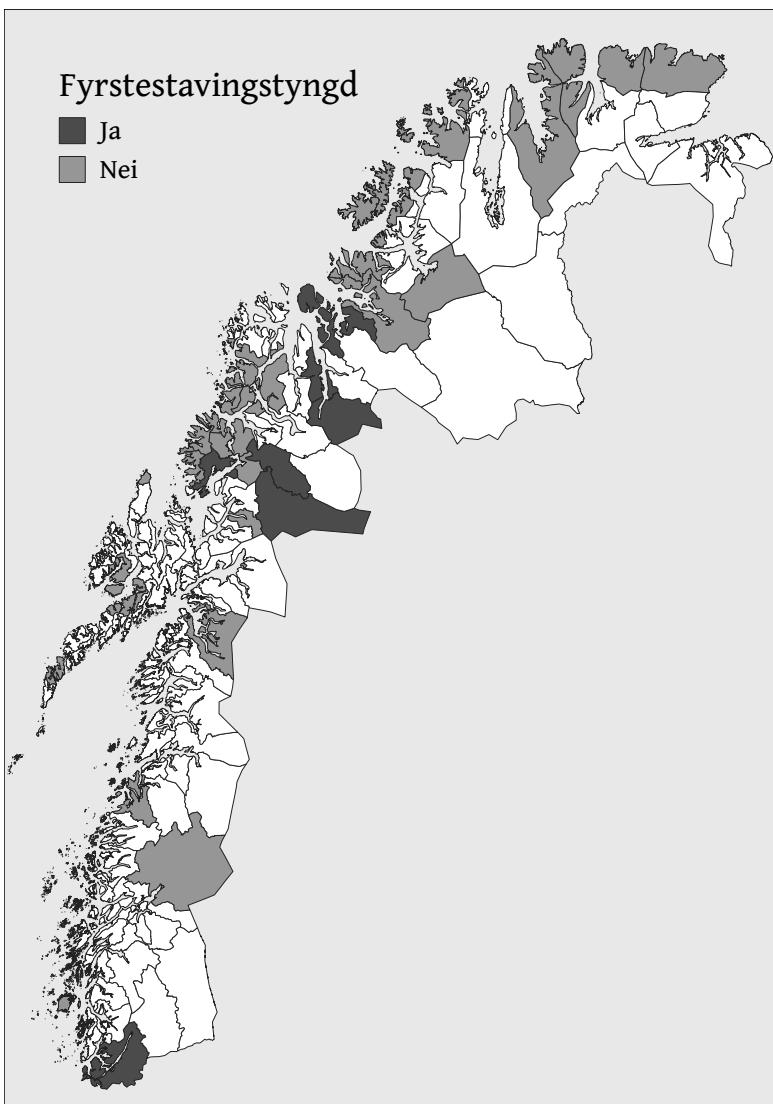
3. Mange av heradi er holder små. Um du hev detta stykket i pdf, kann du gjera karti større so at dei små heradi hildrar seg og vert skillege.

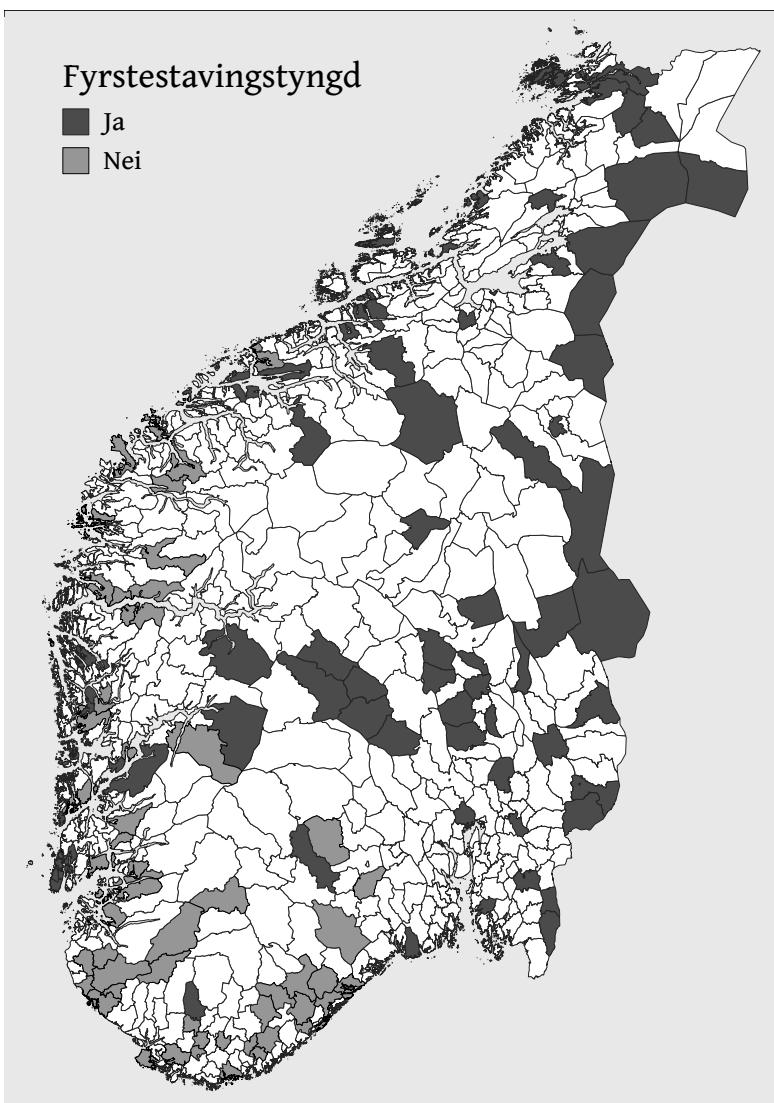
KART 1: Yvermengd med fyrstestavingstyngd i Nord-Norig

KART 2: Yvermengd med fyrstestavingstyngd i Sud-Norig

KART 3: Åtgåingar med fyrstestavingstyngd i Nord-Norig

KART 4: Åtgåingar med fyrstestavingstyngd i Sud-Norig

ei yvermengd med fyrstestavingstyngd i lånord i Bolsøy utanfyre Molde by i Ytre Romsdal, men ikkje i Grytten i Indre Romsdal. I Trondheim by finn me eit jamt skifte millom tyngd og vantande tyngd på fyrstestavingi, med ei liti yvermengd på vantande tyngd (nittan mot sjauttan). Dømi frå Sel i Nord-Gudbrandsdalen og Verdal i Inntrøndalag hev oftaste ikkje fyrstestavingstyngd. Me kjem attende til desse staderne i dryftingi.

Heilslege kart

På kart 3 og 4 er alle 175 heradi me hev tilfang frå, vortne merkte etter um me gådde framburdar der med fyrstestavingstyngd i det heila. Desse karti syner fyre det mesta det sama som kart 1 og 2, med fyrstestavingstyngd i austnorsk. Lika fullt finn me einstaka døme med fyrstestavingstyngd i lånord i både vestnorsk og nordnorsk, og det gjeld fyrst og fremst månadnamn og ordet *maskin*. Dømi frå Lyngen i Nord-Trums kann koma av innsig frå finsk au, der tyngdi allstødt ligg på fyrstestavingi, òg i lånord som *mášiidna* (Nickel, 1994, s. 20–21).

Dryfting

Karti stadfester i ålmenne drag den hovudtokken me fær frå bokheimen. Det er fyrstestavingstyngd i dei austnorske målføri, men ikkje i dei vestnorske og nordnorske målføri. Men fyremålet med denne røknaden var å sjå um me kunde få grannare skil på kvar skiftet millom desse tvau halvkori gjeng. Mange stader hev me ikkje greidt det. Nokot av grunnen til det er at LIA-samningi ikkje synest vera stor nog. Det er stor skort på tilfang i samningi frå dei fjellendte ryfti i Sud-Norig, som ligg radt på yvergangen millom austnorsk og vestnorsk, og der me må tru skilet gjeng. Det sama gjeld fyre målføri i Vestfold, som vantar mest heilt i detta tilfanget. Då kann me holder ikkje sjå kvar skilvangen gjeng millom skipnaden i Nedre Buskerud, som hev fyrstestavingstyngd, og Grenland, som ikkje hev fyrstestavingstyngd.

Ei onnor ureida er at LIA-samningi synest hava folk som ikkje talar målføret på staden etter den gamle og nedervda visi. Då kann me få einskilde herad på kartet utan fyrstestavingstyngd der fyrstestavingstyngd er kjend frå det gamle målet. Det gjeld serlega tilfang frå byarne, der det lenge hev voret målbryting millom eit norskt bymål og det norsk-danska talamålet (Larsen, 1907, s. 10–15). Eit slikt døme her er Trondheim, som synt ovanfyre. Bymålet hev frå gamalt fyrstestavingstyngd i lånordi (Vanvik,

1966, s. 90; Hårstad, 2010, s. 150), men ymsing i detta måldraget er longo kjent (Fintoft og Mjaavatn, 1980b, s. 105–107). Ein kann leggja imot detta og segja at desse nye framsegnerna er lika rettelega og sanna som dei gamle og nedervde, og at det vandlega er ein fyremun at LIA-samningi fær fram sovori ymsing i notidi. Det er alt sant, men det gjerer det lika fullt ugreidt å teikna eit kart frå det. Og det var radt skorten på eit slikt kart som var grunnen fyre etterrøknaden i detta stykket.

Men ymsing i fyrstestavingstyngdi kjem ikkje berre av notidig målbryting. Det er verdt å minnast at spursmålet um fyrstestavingstyngd i lånord ikkje er ei svart-kvit avteikning i dei gamle bygdarmåli holder. For det er ikkje allstødt so at eit målføre anten hev elder ikkje hev fyrstestavingstyngd i alle lånord. I vestnorske og nordnorske målføre er det ofta so at rettelega gamle lånord fær fyrstestavingstyngd, men nye lånord ikkje fær det. Di heiter det millom annat *nátur*, men *politikk*, i desse målføri (Heggstad, 1932, s. 7; Christiansen, 1933, s. 33–35). Det kann gjera greida fyre dei ein-skilde dømi på fyrstestavingstyngd i vestnorske og nordnordske målføre på kart 3 og 4. Samaleides er det òg austnorske målføre der sume lånord hev fyrstestavingstyngd, og andre ikkje hev det. Einsovoren skipnad er kjend frå både nordgudbrandsdalske og inn-trøndskne målføre (Horne, 1917, s. 17–18; Dalen, 1985, s. 170). Kart 2 syner at yvermengdi av dømi frå Verdal i Inntrøndalag og Sel i Nord-Gudbrandsdalen vantar fyrstestavingstyngd, og det kann radt vera eit gamalt drag i dei målføri som kjem fram der.

I røyndi vert spursmålet um fyrstestavingstyngd i målføri ofta eit spursmål um kvat tyngdskipnaden i målføret var på eit visst leite i sogo. Då lyt ein sjå på korso dei lånordi som kom inn i målføret på um lag sama tidi, vert sagde. Men det er ofta uråd å vita kvat tid eit lånord kom inn i målet, og tidi er eit ord vortet inn-lånt mange skov. Eit døme på det er når det gamla lånordet *nátur* i hokyn kjem burt fyre det nya lånordet *natúr* i hankyn (Bjørkum, 1968, s. 49). Då kann me lett enda med å ganga i ring: Eit lånord fær fyrstestavingstyngd um det er gamalt, og me veit at eit lånord er gamalt av di det hev fyrstestavingstyngd.

Men det som er visst, og som me kann sjå frå dei vestnorske og nordnorske målføri, er at tyngdskipnaden i eit målføre kann brigdast med tidi. Tilhøvi i desse målføri er lika fullt merke på at all norsk, kann henda, eitt sinn hadde fyrstestavingstyngd i lånordi, og at stodo i dag er utkomo av ein jamn vokster burt frå den gamle skipnaden og mot den utlendske og norsk-danske. Målvoksteren

i dag syner at det sama brøytet gjeng fyre seg i austnorsk no (Stausland Johnsen, 2015, s. 143). Trulega er det berre stundi um å gjera fyre all norsk hev mist fyrstestavingstyngd i lánordi. Då vert det i minsto endaframt å teikna eit kart.

Lesnad

- Alnæs, Ivar. 1916. *Norsk sætningsmelodi. Dens forhold til ordmelodien. En undersøkelse av østnorsk riksmaal*. Kristiania: H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard).
- 1925. *Norsk uttaleordbok*. 2. utg. Utgitt av Bymåslaget. Oslo: H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard).
- Bjørkum, Andreas. 1968. *Årdalsmål hjå eldre og yngre. Ei utgreiing om formverket med eit tillegg om generasjonsskilnad i lydverk, ordbruk og formverk*. Skrifter frå Norsk Målførearkiv 20. Universitetsforlaget.
- Brekke, K. 1881. Bidrag til dansk-norskens lydlære. *Indbydelsesskrift til den offentlige examen i juni og juli 1881 ved Aars og Voss's latin- og realskole*. Kristiania: W.C. Fabritius, s. 1–66.
- Christiansen, Hallfrid. 1933. *Gimsøy-målet. Fonologi og orddannelse*. Skrifter utgitt av Det Norske Videnskaps-Akadem i Oslo. II. Hist.-filos. klasse. 1932 3. Oslo: Jacob Dybwad.
- [1946–48]. *Norske dialekter*. Tanum.
- Dalen, Arnold. 1985. *Skognamålet. Ein fonologisk analyse*. Nordiske studiar 2. Oslo: Novus.
- Dalene, Halvor. 1953. *Lydverket i solumsmålet*. Skrifter frå Norsk Målførearkiv 3. Oslo.
- Fintoft, Knut og Per Egil Mjaavatn. 1980a. Tonelagskurver som målmerke. *Maal og minne* 1–2, s. 66–87.
- 1980b. *Språksosiologiske forhold i Trondheim bymål*. Tapir.
- Fjeld, Ruth Vatvedt. 1995. Jæ höuer gött hött døm sa, mën ente hössen døm sa'et. Om dialekten i Aremark i Østfold. *Talatrostens* 29, s. 9–22.
- Forskingsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora. 2021. 5. utg. Redigert 2023. De nasjonale forskningsetiske komiteene.
- Hagen, Kristin o.a. (styr.). 2021. *Språk i arkiva. Ny forsking om eldre talemål frå LIA-prosjektet*. Oslo: Novus.
- Hanssen, Eskil. 2010. *Dialekter i Norge*. LNUS skriftserie 184. Bergen: Fagbokforlaget.
- Heggstad, Leiv. 1932. *Vossemålet. Vossabygdene* 22, s. 3–64.
- Hoff, Ingeborg. 1960. Norsk dialektatlas. *Norsk Tidsskrift for Sprogvitenskap* 19, s. 595–622.
- Horne, Helga. 1917. *Aksent og kvantitet i Vaagaamalet*. Bidrag til nordisk filologi av studerende ved Kristiania universitet 3. Kristiania: H. Aschehoug & Co.
- Hårstad, Stian. 2010. *Unge språkbrukere i gammel by. En sosiolinguistisk studie av ungdoms talemål i Trondheim*. Avhandling for graden philosophiae doctor. Trondheim: Institutt for nordistikk og litteraturvitenskap. Det humanistiske fakultet. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.
- Jahr, Ernst Håkon. 1990. *Dialekter og dialektbruk i Norge. Den store dialektboka*. Ernst Håkon Jahr styrde. Oslo: Novus, s. 7–27.

- Juvkam, Dag. 1999. *Historisk oversikt over endringer i kommune- og fylkesinndelingen. Rapporter 99/13.* Oslo: Statistisk sentralbyrå.
- Kolsrud, Sigurd. 1951. *Nynorsken i sine målføre.* Oslo: Jacob Dybwad.
- Kristoffersen, Gjert. 2000. *The phonology of Norwegian. The phonology of the world's languages.* Oxford: Oxford University Press.
- Larsen, Amund B. 1897. *Oversigt over de norske bygdemål.* Med et kart. Kristiania: H. Aschehoug & Co.'s forlag.
- . 1907. *Kristiania bymål. Vulgærsporet med henblik på den utvungne dagligtale.* Utgit av Bymålslaget. Kristiania: Cammermeyers boghandel.
  - . 1913. Om betoning paa andet sammensætningsled i de norske bygdemaal. *Festskrift til professor Alf Torp. Paas hans 60 aars fødselsdag. 27. september 1913.* Kristiania: H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard), s. 36–45.
- Mæhlum, Brit og Unn Røyneland. 2023. *Det norske dialektlandskapet. Innføring i studiet av dialekter.* 2. utg. Cappelen Damm Akademisk.
- Nes, Oddvar. 1986. *Norsk dialektbibliografi.* Oslo: Novus.
- Nickel, Klaus Peter. 1994. *Samisk grammatikk.* 2. utg. Davvi Girji.
- Næs, Olav. 1979. *Norsk grammatikk. Elementære strukturer og syntaks.* 4. utg. Oslo: Fabritius.
- Papazian, Eric og Botolv Helleland. 2005. *Norsk talemål. Lokal og sosial variasjon.* Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Reitan, Jørgen. 1928. Oplysninger om målet i Bardo og Målselven. *Maal og minne,* s. 1–35.
- Sivertsen, Eva. 1967. *Fonologi. Fonetikk og fonemikk for språkstuderter.* Scandinavian university books. Universitetsforlaget.
- Skjekkeland, Martin. 1997. *Dei norske dialektane. Tradisjonelle særdrag i jamføring med skriftmåla.* Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Stausland Johnsen, Sverre. 2015. Språkendringer langs Oslofjorden. *Talemål etter 1800. Norsk i jamføring med andre nordiske språk.* Helge Sandøy styrde. Oslo: Novus, s. 125–158.
- Stausland Johnsen, Sverre o.a. 2019. *Tyngd på fyrste stavinga i lánord.* Sluttseminar for LIA-prosjektet. Trondheim.
- Storm, Joh. [1884]. *Kortere Ordliste. Med Forklaring af Lydskriften.* Oslo: Grøndahl & Søn.
- . 1908. Norsk Lydskrift med Omrids av Fonetiken. *Norvegia* 1, s. 19–179.
- Torp, Alf. 1919. *Nynorsk etymologisk ordbok.* Kristiania: H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard).
- Torp, Arne. 1986. *Landvikmålet. Eit norsk skagerakmål.* Grimstad: Landvik historielag.
- Vanvik, Arne. 1966. *A phonetic-phonemic analysis of the dialect of Trondheim.* Universitetsforlaget.
- . 1979. *Norsk fonetikk. Lydlæren i standard østnorsk supplert med materiale fra dialektene.* Fonetisk institutt. Universitetet i Oslo.
- Vigeland, Bjørn. 1995. *Norske dialektar. Oversyn, heimfesting og normalisering.* Oslo: Universitetsforlaget.
- de Vries, Jan. 1962. *Altnordisches etymologisches Wörterbuch.* 2. utg. Leiden: E. J. Brill.
- Vaa, Anders. 2016. *Dialektboka.* Oslo: Spartacus.
- Aasen, Ivar. 1848. *Det norske Folkesprogs Grammatik.* Udgivet paa det kongelige norske Videnskabs-Selskabs Bekostning. Kristiania: Werner & Comp.

- Aasen, Ivar. 1864. *Norsk Grammatik*. Omarbeidet Udgave af „Det norske Folkesprogs Grammatik“. Christiania: P.T. Mallings Forlagsboghandel.
- 1873. *Norsk Ordbog med dansk Forklaring*. Omarbeidet og forøget Udgave af en ældre „Ordbog over det norske Folkesprog“. Christiania: P. T. Mallings Boghandel.